

मराठी विश्वकोश
खंड ५
(गाल्वा, एव्हारीस्त ते चेदि)

प्रमुख संपादक
तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई

प्रकाशक :

सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ,
रविंद्र नाट्य मंदिर, २ रा मजला, सयानी मार्ग,
प्रभादेवी, मुंबई - ४०० ०२५.

मुद्रक :

व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय,
वाई (जि. सातारा),

पुनर्मुद्रण :

२००६

शासकीय फोटोझिको मुद्रणालय, पुणे ४११ ००१.

सजावट आणि वेष्टन :

कला विभाग शासकीय मुद्रण व लेखन सामग्री
संचालनालय, मुंबई - ४०० ००४.

विशेष - चित्रमुद्रण :

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय,
मुंबई - ४०० ००४.

विशेष - चित्रपुनर्मुद्रण :

२००६

शासकीय फोटोझिको मुद्रणालय, पुणे ४११ ००१.

प्रथम प्रकाशन :

१९७६.

किंमत : रु. २५०

© सर्व हक्क महाराष्ट्र शासनाचे स्वाधीन ठेवले आहेत.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

महाराष्ट्र राज्याचे पहिले व माजी मुख्यमंत्री श्री यशवंतराव चव्हाण यांनी महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेच्या वेळी राज्यकारभारासंबंधीची मूलभूत धोरण सूचित करणारी काही सूत्रे सांगितली. त्या सूत्रांनुसार मराठी भाषा व साहित्य यांच्या अभिवृद्ध्यर्थ महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळाची स्थापना दिनांक १९ नोव्हेंबर १९६० रोजी झाली. या मंडळाने प्रारंभीच खालील कार्यक्रम हाती घेतला असून तो कार्यान्वितही केला जात आहे. हा कार्यक्रम असा :

- १ मराठीमध्ये एन्सायक्लोपीडिया ब्रिटानिकाप्रमाणे सर्वसंग्राहक विश्वकोश संपादित करून प्रकाशित करणे. या विश्वकोशाचे ब्रिटानिकाच्या आकाराचे प्रत्येकी १,००० पृष्ठांचे २० खंड (परिभाषासंग्रह धरून) संकल्पित केले आहेत.
- २ अद्यावत उपलब्ध कागदपत्रांचा उपयोग करून अंदाजे प्रत्येकी ५०० पृष्ठांच्या ५ खंडांत महाराष्ट्राच्या इतिहासाचे संपादन आणि प्रकाशन करणे.
- ३ मराठी बोलभाषांचा शास्त्रीय अभ्यास करून त्याबाबतीत माहिती प्रकाशित करणे.
- ४ अन्य भारतीय आणि प्रमुख परदेशी भाषांच्या अभ्यासाची साधने द्वैभाषिक शब्दकोश, भाषाप्रवेश आणि साहित्यपरिचय या त्रिविध स्वरूपांत मराठी भाषिकांना उपलब्ध करून देणे.
- ५ मराठीत अन्य भाषांतील उत्कृष्ट ग्रंथांची भाषांतरे प्रकाशित करून मराठी वाङ्मयाच्या समृद्धीस मदत करणे.
- ६ शास्त्रीय आणि तांत्रिक विषयांवर त्याचप्रमाणे सामाजिक शास्त्रे आणि मानव्यविद्या या विषयांवर विचारपूर्ण पण सुटसुटीत ग्रंथांची निर्मिती करणे.
- ७ विद्वान लेखक व प्रतिष्ठित संशोधन संस्था यांचे लेखन वा संशोधन प्रकाशित करण्यासाठी अनुदान देणे.

प्रारंभी सुरू केलेल्या या कार्यक्रमाखेरीज साहित्य संस्कृति मंडळाने मराठी महाशब्दकोश, मराठी वाङ्मयकोश, ललित कला संशोधन इत्यादी नव्या नव्या कार्यक्रमांचीही आखणी करून कार्यवाही सुरू केली आहे.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

अध्यक्ष :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

सदस्य :

प्रा. गो. ध. पारीख

श्री. गो. वा. बेडेकर

श्री. देवीसिंग चौहान

श्री. आ. रा. देशपांडे

डॉ. पु. का. केळकर

श्री. पु. ल. देशपांडे

डॉ. वि. भि. कोलते

श्री. ग. दि. माडगूळकर

डॉ. ना. गो. कालेलकर

डॉ. सरोजिनी बाबर

प्रा. अ. भि. शाह

प्रा. अनंत काणेकर

प्रा. मे. पुं. रेगे

श्री. बा. शि. नाईक

डॉ. म. ना. वानखडे

श्री. स. आ. सप्रे (स्वीकृत)

सचिव

श्री. द. य. राजाध्यक्ष

मराठी विश्वकोश समिती

अध्यक्ष :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

सदस्य :

प्रा. गो. ध. पारीख

श्री. गो. वा. बेडेकर

डॉ. ना. गो. कालेलकर

श्री. आ. रा. देशपांडे

श्री. बा. शि. नाईक

प्रा. अनंत काणेकर

प्रा. वि. भि. कोलते

प्रा. मे. पुं. रेगे

डॉ. सरोजिनी बाबर

सचिव :

श्री. द. य. राजाध्यक्ष

मराठी विश्वकोश

प्रमुख संपादक :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

मानव्यविद्या कक्षा

प्रभारी विभाग संपादक :

श्री. रा. ग. जाधव

सहसंपादक :

श्री. अ. ह. खोडवे
श्री. भा. ग. सुर्वे

संपादन साहाय्यक :

श्री. वि. रा. गद्रे
श्री. सु. र. देशपांडे
श्री. अ. र. कुलकर्णी
श्री. श्री. दे. इनामदार

संशोधन साहाय्यक :

श्री. चं. पां. जोशी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. म. व्यं. मिसार
कु. वि. श्री. गोखले
कु. प्र. वा. पोरे
श्री. य. रा. कांबळे
श्री. ज. बा. संकपाळ

विज्ञान व तंत्रविद्या कक्षा

प्रभारी विभाग संपादक :

कै. क. वा. केळकर
श्री. व. ग. भदे

सहसंपादक :

श्री. अ. ना. ठाकूर

संपादन साहाय्यक :

श्री. ज. वि. जमदाडे
श्री. भू. चिं. मिठारी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. स. वि. कुलकर्णी
श्री. वि. ल. सूर्यवंशी

कला कक्षा

कला संपादक :

श्री. गो. वि. चांदवडकर

प्रमुख चित्रकार :

श्री. म. ल. सिनगारवाडी

कार्यालयीन सेवकवर्ग

प्रशासन कक्षा

प्रमुख संपादकांचे स्वीय साहाय्यक :

श्री. रा. पु. कोल्हटकर

ग्रंथालय कक्षा

ग्रंथालयीन साहाय्यक :

श्री. ग. म. आजगांवकर

श्री. न. व. नायगांवकर

सौ. सु. रा. कोल्हटकर

मराठी विश्वकोश : ५

टंकलेखन कक्षा

प्रमुख टंकलेखक-नि-लिपिक :

श्री. प्र. श्री. अवचट

टंकलेखक-नि-लिपिक :

सौ. प्र. प्र. अवचट

श्री. न. पा. बागवान

श्री. सु. चिं. देशपांडे

श्री. सु. त्रि. कालगांवकर

सौ. वि. मु. गायकवाड

कु. कु. प. जोशी

सौ. प्र. न. नायगांवकर

श्री. अ. शि. ढगे

श्री. वि. व. वनारसे

मराठी विश्वकोश

खंड ३

मराठी विश्वकोश

खंड ५

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

प्रा. व. वि. अकोलकर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक; संचालक, पॅरासायकॉलॉजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट, पुणे.

प्रा. म. ना. अदवंत, एम्.ए.; बी.टी., उपप्राचार्य व प्रमुख, मराठी विभाग, मुळजी जेटा महाविद्यालय, जळगाव.

डॉ. कृ. दा. अभ्यंकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्रमुख, अँस्ट्रॉनॉमी विभाग, उस्मानिया विद्यापीठ, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

डॉ. श. ज. अभ्यंकर, जी.एफ्.ए.एम्. (मुंबई), काय तथा शल्यचिकित्सक, मॉडर्न क्लिनिक अँड ब्लड बँक, वाई.

प्रा. र. पां. आगस्ते, एम्.एस्.सी., माजी प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. क. म. आगाशे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, गणित विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. दि. स. आगाशे, बी.ए. (मुंबई); एम्.ए. (केंब्रिज), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, सेंट झेवियर्स कॉलेज, मुंबई.

प्रा. वि. रा. आठवले, बी.एस्.सी.; संगीत प्रवीण, भूतपूर्व म्युझिक प्रोड्युसर, ऑल इंडिया रेडिओ; प्राध्यापक, संगीत विभाग, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.

डॉ. ना. रा. आपटे, एम्.बी.बी.एस्., सेवानिवृत्त प्रमुख वैद्यकीय कार्यवाह, वेस्टर्न इंडिया लाईफ इन्शुरन्स कंपनी, सातारा; भूतपूर्व शिक्षक, शरीरक्रियाविज्ञान, आर्यागल वैद्यक महाविद्यालय, सातारा; पुणे.

प्रा. भा. कृ. आपटे, एम्.ए., प्रपाठक व प्रमुख, इतिहास विभाग, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

प्रा. वि. वि. आपटे, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. जे. डब्ल्यू. आयरन, बी.डी.; एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, विल्सन महाविद्यालय, मुंबई; सातारा.

प्रा. शांतिनाथ आरवाडे, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); ए.एम्.; सी.टी.सी., प्राध्यापक, शिक्षक प्रशिक्षण विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

प्रा. राजेंद्र सिंह आहलूवालिया, एम्.ए.; डिप्लोमा इन इटालियन; डिप्लोमा इन लिंग्विस्टिक्स; जर्मन, स्पॅनिश व हंगेरियन भाषांतील प्रमाणपत्रे, प्राध्यापक व प्रमुख, इटालियन विभाग, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

कै. आ. ने. उपाध्ये, एम्.ए.; डी.लिट., प्राध्यापक, जेनॉलॉजी आणि प्राकृत, म्हैसूर विद्यापीठ, म्हैसूर.

प्रा. द. ह. ओक, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, मुधोजी महाविद्यालय, फलटण; पुणे.

श्री. ना. चिं. ओक, जी.डी. आर्ट (मुंबई), सेवानिवृत्त प्रमुख छायाचित्रकार, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे; मुंबई.

श्री. भ. प्र. ओक, बी.ई., सेवानिवृत्त अभियंता, पुणे.

प्रा. वा. रा. ओक, बी.एससी. (एंजिनिअरिंग), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पारशी टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, सुरत; वाई.

श्री. शा. नि. ओक, बी.कॉम्., मराठी लेखक, पुणे.

प्रा. स. ज. ओक, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

डॉ. कृ. ह. ओगले, एल्.एम्.ई. (ऑ.); डॉक्टर (एंजिनिअरिंग) (जर्मनी), सेवानिवृत्त उपप्रमुख, यांत्रिक अभियांत्रिकी विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. संभाजी कदम, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), प्राध्यापक, चित्रकला विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई; ठाणे.

श्रीमती सरोजिनी कमतनूरकर, लेखिका, मुंबई.

प्रा. वा. व्यं. करंजकर, बी.ए.; जी.डी. आर्ट (मुंबई); टी.डी. (शांतिनिकेतन), प्राध्यापक, चित्रकला विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

कै. कृ. र. करंदीकर, बी.ए.; एम्.एससी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्रमुख, प्राणिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. ना. स. करंदीकर, बी.ए., सेवानिवृत्त लेखा अधिकारी, दुग्धशाळा विकास खाते, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. म. अ. करंदीकर, सेवानिवृत्त प्रपाठक, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

डॉ. शैलजा करंदीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., अधिव्याख्याती, मराठी विभाग, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

डॉ. द. वि. करमरकर, नवी दिल्ली.

प्रा. के. वि. कर्डिले, बी.एससी.; बी.एससी. (एंजिनिअरिंग); एम्.आय.ई., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पुणे.

प्रा. ज. नी. कर्वे, एम्.एससी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

कै. सुशील कवळेकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., अधिवक्ता; अंशकालिक प्राध्यापक, गव्हर्नमेंट लॉ कॉलेज, मुंबई.

श्री. स. ग. काजरेकर, बी.एससी., ज्युनिअर सायंटिफिक ऑफिसर, एक्स्पोजिड्व्हज रिसर्च अँड डेव्हलपमेंट लॅबोरेटरी, पाषाण; पुणे.

डॉ. ज. गो. काणे, एम्.एससी.; पीएच्.डी.; ए.आय्.आय्.एससी.; ए.एम्.आय्.ई., सेवानिवृत्त संचालक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

श्री. गो. चिं. कानडे, सेवानिवृत्त हस्तव्यवसाय शिक्षक, वाई.

कै. बा. मो. कानिटकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; बी.एस्.सी., चिटणीस, भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.

प्रा. गो. कृ. कान्हेरे, बी.आर्च.; जी.डी.आर्च.; ए.आय्.आय्.ए.; ए.आय्.टी.पी.; एम्.एस्. (नगररचना व स्थापत्य) (यू.एस्.ए.), प्राध्यापक व प्रमुख, टाउन प्लॅनिंग डिपार्टमेंट, एंजिनिअरिंग कॉलेज, पुणे; मुंबई.

सौ. सुलभा कापडी, बी.ए. (ऑ.); बी.एड्., निवृत्त शिक्षिका, इस्लामपूर.

डॉ. ना. गो. कालेलकर, एम्.ए.; डी.लिट्. (पॅरिस), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, डेक्कन कॉलेज, प्रमुख संपादक, मराठी महाशब्दकोश, पुणे.

डॉ. चिं. ग. काशीकर, एम्.ए.; डी.लिट्., संपादक, संस्कृत कोश विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. सौ. सुधा काळदाते, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापिका, समाजशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

कै. के. ना. काळे, बी.ए.; एल्.एल्.बी., मराठी नाट्य व चित्रपट दिग्दर्शक आणि लेखक, पुणे.

प्रा. ज. ब. कुमठेकर, एम्.ए.; बी.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय व बृहन्महाराष्ट्र वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे.

श्री. द. वि. कुन्हेकर, अदिस अबाबा, इथिओपिया.

श्री. अनिरुद्ध कुलकर्णी, एम्.ए., संपादक, आनंदवन व लेखक, पुणे.

डॉ. उ. के. कुलकर्णी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

डॉ. गो. त्र्यं. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रमुख, इतिहास विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. गो. श्री. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, इंडियाना युनिव्हर्सिटी ऑफ पेनसिल्व्हेनिया, अमेरिका.

डॉ. ना. ह. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., साहाय्यक संचालक, नॅशनल अर्काइव्ज ऑफ इंडिया, नवी दिल्ली.

डॉ. मा. गु. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, समाजशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

डॉ. य. स. कुलकर्णी, एम्.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी., सेवानिवृत्त कापूस संशोधन अधिकारी, गळित धान्य विशेषज्ञ, बटाटा विस्तार अधिकारी, कृषि उपसंचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. वा. म. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, सचिवालय, मुंबई.

प्रा. सुधा कुलकर्णी, एम्.ए., माजी प्राध्यापिका, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.

श्री. श. म. केतकर, एम्.एस्.सी., अध्यापक, प्राणिविज्ञान, संधिपाद प्राणिसंग्रहालय, पुणे.

डॉ. लि. भा. केनी, बी.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, इतिहास विभाग, रूपारेल महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. अशोक रा. केळकर, एम्.ए.; पीएच्.डी. (कॉर्नेल), प्राध्यापक, उपयोजित भाषाविज्ञान, भाषाविज्ञान प्रगत-अध्ययन-केंद्र, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

प्रा. आ. रा. केळकर, बी.ई. (इलेक्ट्रिकल); एम्.एस्. (इलेक्ट्रिकल) (इलिनॉय), प्राध्यापक, विश्वेश्वरय्या रिजनल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, नागपूर.

श्रीमती इंदुमती केळकर, बी.ए., सामाजिक कार्यकर्त्या, पुणे.

डॉ. गो. रा. केळकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त शास्त्रज्ञ, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.

श्री. गोविंदशास्त्री केळकर, व्याकरणतीर्थ; वेदान्तचूडामणि, सहसंपादक, धर्मकोश, वाई.

प्रा. म. वि. केळकर, प्राध्यापक, सिडनहॅम वाणिज्य व अर्थशास्त्र महाविद्यालय, मुंबई.

श्रीमती शकुंतला केळकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, वाडिया कॉलेज, पुणे.

डॉ. वि. भि. कोलते, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राचार्य; माजी कुलगुरू, नागपूर विद्यापीठ; सदस्य, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ, नागपूर.

श्री. वा. मो. कोळेकर, बी.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त उपप्राचार्य, मुधोजी हायस्कूल, फलटण; कराड.

श्री. ग. ह. खरे, कार्याध्यक्ष, भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.

प्रा. म. अ. खांडवे, एम्.ए., प्राध्यापक, भूगोल विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

श्री. वि. ज. खांडेकर, यांत्रिकी आरेखक, मुंबई.

डॉ. कृ. का. खातु, एम्.ए.; डी.एस्.सी. नॅट (वॉर्सा), नगरभूगोलशास्त्रज्ञ, बडोदे.

डॉ. प. रा. खानगावकर, एम्.ई.; पीएच्.डी. (अमेरिका), प्रमुख, धातुविज्ञान विभाग, विश्वेश्वरय्या रिजनल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, नागपूर.

श्री. गं. दे. खानोलकर, संपादक, वाङ्मयकोश व लेखक, मुंबई.

डॉ. व. सी. खुस्ते, एम्.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी., प्रमुख, कृषिविद्या विभाग, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

श्री. त्रिं. कृ. खेडेकर, बी.ए. (मुंबई), सेवानिवृत्त संचालक, गट क्र. १, अंगुली मुद्रा केंद्र, गुन्हा अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

सौ. निर्मला खेर, एम्.एस्. (यू.एस्.ए.), प्राचार्या, एस्. व्ही. टी. कॉलेज ऑफ होम सायन्स, मुंबई.

डॉ. ग. श्री. खैर, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, महाराष्ट्र विद्यालय (पुणे विद्यार्थी गृह), सन्मान्य प्राध्यापक, मुंबई, पुणे व कर्नाटक विद्यापीठ; पुणे.

प्रा. कृ. ब. गटणे, एस्.सी.एच्. डिप्ल. आर्च. (मुंबई); ए.आय्.आय्.ए. (मुंबई), साहाय्यक प्राध्यापक, सर जे. जे. कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चर, मुंबई.

श्री. कृ. म. गद्रे, बी.एजी., सेवानिवृत्त अधिकारी, भारतीय हवामान खाते, पुणे.

मराठी विश्वकोश : ५

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. य. त्र्यं. गद्रे, जी.बी.व्ही. सी., मुख्याधिकारी, कुक्कुटपालन प्रकल्प, अकोला.

श्री. वा. रा. गर्दे, एम्.एस्.सी. (कृषि), पीक संरक्षण अधिकारी, भारत संशोधन केंद्र, कर्जत.

प्रा. दुं. गि. गलगली, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई.

कै. विं. वा. गांगल, अधिकारी, उद्योग संचालनालय, सचिवालय, मुंबई.

प्रा. का. र. गुप्त, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, कृषिविज्ञान, पुणे.

प्रा ल. वा. गुर्जर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई

श्री. ज. द. गोंधळेकर, जी.डी. आर्ट (मुंबई); डिप्लोमा इन फाइन आर्ट (लंडन), श्रेष्ठ भारतीय चित्रकार; सदस्य, ललित कला अकादमी; माजी डीन, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट; माजी कला विभाग प्रमुख, टाइम्स ऑफ इंडिया, मुंबई; माजी कला संपादक, मराठी विश्वकोश, वाई; पुणे.

डॉ. सौ. कमल गोखले, बी.ए. (ऑ.); पीएच्.डी., प्राध्यापिका, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महाविद्यालय, पुणे.

श्री. मो. ना. गोखले, बी.एस्.सी., साहाय्यक वातावरणवैज्ञानिक, भारतीय हवामान खाते, पुणे.

श्री. ल. दा. गोखले, बी.ई. (सिव्हिल); एम्.आय्.ई., उपमुख्य अभियंता, मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई.

श्री. वा. पु. गोखले, एम्.एस्.सी. (कृषि), सेवानिवृत्त कृषि उपसंचालक, संशोधन आणि शिक्षण, मुंबई विभाग, महाराष्ट्र राज्य कृषिसेवा; वाई.

श्री. श. श्री. गोखले, बी.कॉम्. (ऑ.), वाई.

डॉ. सौ. शोभना ल. गोखले, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापिका, इतिहास व प्राचीन भारतीय संस्कृति, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. श्री. पु. गोखले, बी.एस्.सी., लेखक, प्रकाशक, शास्त्रीय उपकरणांचे कारखानदार, सामाजिक आणि राजकीय कार्यकर्ते, पुणे.

डॉ. कृ. मा. घटाटे, एम्.ए.; पीएच्.डी., लेखक व प्रकाशक, नागपूर.

प्रा. प. द. घन, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, जी. एस्. कॉलेज, खामगाव.

प्रा. सौ. सुशिला प. घन, एम्.एस्.सी.; बी.टी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, जी. एस्. कॉलेज, खामगाव.

श्री. ब. ग. घवघवे, बी.एस्.सी. (कृषि), सहयोगी अधिकारी, भारतीय कृषि अनुसंधान संस्था; कृषि उपसंचालक, वर्धा जिल्हा; अधीक्षक, कृषि अधिकारी, नागपूर विभाग; नागपूर.

श्री. मु. मा. घाणेकर, एम्.ए. (मराठी); एम्.ए. (संस्कृत); डिप्लोमा, सेवानिवृत्त शिक्षण उपसंचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. न. का. धारपुरे, एम्.ए.; एल्.एल्.बी. (मुंबई); पीएच्.डी. (जर्मनी), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. ज. तु. घुणकीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी. (गणित); ए.एम्.आय्.ई. (मेकॅनिकल), प्राचार्य, मुगुटराव साहेबराव काकडे महाविद्यालय, सोमेश्वरनगर (पुणे).

डॉ. ई. गो. चव्हाण, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., प्रमुख, पशुविज्ञान व दुग्धशास्त्रविभाग, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

कै. शं. गं. चाफेकर, बी.ए., निवृत्त मेजर, पुणे.

डॉ. ल. ग. चिंचोळकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, नबीरा महाविद्यालय, काटोल.

डॉ. व. त्रिं. चिपळोणकर, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख भौतिकी विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई.

प्रा. शं. ल. चोरघडे, एम्.एसूसी., माजी वातावरणविज्ञ, भारतीय हवामान खाते, पुणे.

श्री. मा. ल. चौडे, बी.ए. (ऑ.), वाई.

प्रा. द. सी. चौगले, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी. (अमेरिका), प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, दापोली.

डॉ. भा. आ. चौगुले, एम्.एस्.; पीएच्.डी. (कॅलिफोर्निया), प्रमुख व्यवस्थापक आणि रोपणी सल्लागार, महाराष्ट्र राज्य शेती महामंडळ, पुणे.

कै. रा. मो. चौधरी, बी.एजी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, कृषिविद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. के. जगजित सिंह, एम्.ए.; एल्एल्.बी., प्राध्यापक व प्रमुख, इतिहास विभाग, खालसा महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. अहिल्या पां. जगताप, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी.; एल्एल्.बी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

श्री. रा. बा. जगताप, बी.एसूसी. (ऑ.), वाई.

श्री. य. कों. जमदाडे, बी.एसूसी. (ऑ.), वाई.

वैद्य दत्तात्रेयशास्त्री जळकर, आयुर्वेद विशारद, आयुर्वेदीय चिकित्सा व्यवसाय, भुसावळ.

डॉ. थान जुंग, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, चिनी व जपानी अभ्यास विभाग, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

प्रा. अ. रा. जोग, प्राध्यापक, गव्हर्नमेंट इन्स्टिट्यूट ऑफ प्रिंटिंग टेक्नॉलॉजी, मुंबई.

प्रा. रा. श्री. जोग, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

श्री. व. दा. जोगळेकर, एम्.एसूसी., न्याय साहाय्यक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

प्रा. व. र. जोगळेकर, एम्.एसूसी., प्रमुख, प्राणिविज्ञान विभाग, सायन्स कॉलेज, कराड.

प्रा. अशोक जोशी, प्राध्यापक, पोस्ट ग्रॅज्युएट सेंटर ऑफ इन्स्ट्रक्शन अँड रिसर्च, पणजी.

- प्रा. के. ल. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, दूरसंदेशवहन अभियांत्रिकी, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.
- डॉ. ग. ना. जोशी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.
- डॉ. गो. वि. जोशी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.
- प्रा. ना. गो. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, लोकमान्य टिळक म्युनिसिपल मेडिकल कॉलेज, मुंबई.
- प्रा. मा. वि. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, संगमेश्वर महाविद्यालय, सोलापूर.
- प्रा. सौ. मीनाक्षी जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका, श्रीमती वीरम्मा गंगासिरी मुलींचे महाविद्यालय, गुलबर्गा.
- श्री. रंगनाथशास्त्री जोशी, साहित्यशास्त्री (बनारस), सहसंपादक, धर्मकोश, वाई.
- सौ. लीना जोशी, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.
- प्रा. वि. भि. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, मुधोजी महाविद्यालय, फलटण.
- श्री. वेणीमाधवशास्त्री जोशी, आयुर्वेदाचार्य, आयुर्वेदीय चिकित्सा व्यवसाय, मुंबई.
- डॉ. शि. द. जोशी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, संस्कृत विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.
- डॉ. हे. पु. टिपणीस, एम्.एस्.सी. (टेक्.) (मुंबई); एम्.एस्.; पीएच्.डी. (नेब्रॅस्का, अमेरिका), प्राध्यापक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
- श्री. व्यं. द. टिळक, एम्.ए.; बी.एड., प्राध्यापक, विवेक वर्धिनी महाविद्यालय, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).
- कै. मा. ग. टोळे, एम्.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, गोपाल कृष्ण गोखले महाविद्यालय, कोल्हापूर.
- डॉ. क. अ. ठकार, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.
- डॉ. म. वा. ठोंबरे, बी.एस्.सी. (कृषि); एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राचार्य व प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, धुळे.
- डॉ. अ. ज. डांगरे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.
- प्रा. आ. रे. डिसूझा, एम्.ए., प्राध्यापक, सायन्स कॉलेज, कराड.
- डॉ. वा. रा. ढमढेरे, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, पुणे.
- डॉ. रा. चिं. ढेरे, बी.ए.; पीएच्.डी., संशोधक-लेखक, पुणे.
- डॉ. ग. वा. तगारे, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व शिक्षणाधिकारी, महाराष्ट्र शिक्षणसेवा, सांगली.

प्रा. कृ. ब. तळवलकर, डिप्लोमा; एम्.आय्.ई.; आर्.ई., प्राध्यापक व प्रमुख, इलेक्ट्रॉनिक्स व रेडिओ अभियांत्रिकी विभाग, कसरो वाडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, पुणे.

श्री. गोविंद तळवलकर, संपादक, महाराष्ट्र टाइम्स, मुंबई.

प्रा. मु. शं. तांबे, बी.एस्.सी. (एंजिनिअरिंग), प्राध्यापक, यांत्रिक अभियांत्रिकी विभाग, नेव्हल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, आय्.एन्.एस्. शिवाजी, लोणावळा.

श्री. द. वि. ताम्हणकर, डिप्लोमा. मेकॅ. अँड इले. एंजिनिअरिंग, कर्मशाला निरीक्षक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

डॉ. द. वि. ताम्हणे, बी.एस्.सी. (ऑ.); बी.एस्.सी. (टेक्.); पीएच्.डी. (टेक्.); ए.एम्.आय्.आय्. (केमिकल एंजिनिअरिंग), प्राध्यापक, जीवरासायनिक अभियांत्रिकी, फूड अँड फर्मेंटेशन टेक्नॉलॉजी सेक्शन, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. वि. गों. तिळगुळ, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, जी. एस्. एस्. सायन्स कॉलेज, बेळगाव.

डॉ. गं. स. तेंडोलकर, बी.एस्.सी. (टेक्.) (मुंबई); पीएच्.डी. (शेफील्ड), प्राध्यापक, धातुविज्ञान विभाग, इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, मुंबई.

डॉ. अ. प. थत्ते, बी.एस्.सी. (मुंबई); पीएच्.डी. (मुंबई); पीएच्.डी. (एडिंबरो), प्रकल्पाधिकारी, चक्रीय प्रवेग यंत्र प्रकल्प, भाभा अणुसंशोधन केंद्र, मुंबई.

श्री. यदुनाथ दत्तात्रेय थत्ते, बी.एस्.सी.; राष्ट्रभाषा रत्न, संपादक, साधना, पुणे.

श्री. युन-शान थान, एम्.लिट्.; एम्.एड्., प्राध्यापक, चिनी व बौद्ध तत्त्वज्ञान, विश्वभारती; आजीव गुणश्री प्राध्यापक, विश्वभारती, शांतिनिकेतन.

सौ. नीला दातार, एम्.ए., शिक्षिका, कोल्हापुर.

श्री. म. चिं. दातार, बी.ए., कंत्राटदार, पुणे.

डॉ. कुंजबिहारी दास, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक (ओडिसा), रेव्हेन्शॉ कॉलेज, कटक (ओरिसा); विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक.

श्री. गु. व्यं. दिवेकर, एम्.ए.; डिप्लोमा इन रशियन लॅंग्वेज; सेवानिवृत्त अधिपरीक्षक; सिनियर रिसर्च फेलो (हिंदी-उर्दू); मानसेवी अध्यापक, रशियन भाषा, मुंबई.

प्रा. व. चिं. दीक्षित, एम्.एस्.सी.; ए.एच्.बी.टी.आय्. (कानपूर), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, प्रताप कॉलेज, अमळनेर; पुणे.

प्रा. वि. मा. दीक्षित - पटवर्धन, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, उपप्राचार्य व प्रमुख, रसायनशास्त्र विभाग, इस्माईल युसूफ कॉलेज, मुंबई; नासिक रोड.

डॉ. श्री. गं. दीक्षित, जी.बी.व्ही.सी., सेवानिवृत्त प्रभारी उपसंचालक, पशुवैद्यकीय जैवपदार्थ निर्मिती संस्था, पुणे; मुंबई.

प्रा. श्री. ह. दीक्षित, एम्.ए., प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

श्री. हे. वि. दीक्षित, डी.एम्.ई.ई. (कोअर्स ऑफ सिग्नल्स), निवृत्त लेफ्ट. कर्नल, पुणे.

प्रा. प्रमोद देव, एम्.ए., अधिव्याख्याता, जर्मन विभाग, सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश अँड फॉरिन लँग्वेजिस, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

डॉ. शां. भा. देव, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, पुरातत्त्व विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

श्री. ज. ग. देवकुळे, जॉइंट मॅनेजिंग डायरेक्टर, रॅशनल आर्ट अँड प्रेस प्रा. लि., मुंबई.

कै. त्र्यं. र. देवगिरीकर, बी.ए. (ऑ.), अध्यक्ष महाराष्ट्र गांधी स्मारक निधि, पुणे.

प्रा. वा. चिं. देवधर, एम्.ए.; बी. म्युझिक, उपप्राचार्य, चिंतामणराव कॉलेज ऑफ कॉमर्स, सांगली.

श्री. मा. ग. देवभक्त, जी.डी. आर्च.; ए.आर्.आय्. बी.ए., वास्तुशास्त्रज्ञ.; तांत्रिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत प्राध्यापक (१९६६-७२), मुंबई.

प्रा. अरविंद देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, इतिहास विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. कृ. के. देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक गणित विभाग, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. मु. गो. देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, हं. प्रा. ठा. महाविद्यालय, नासिक.

श्री. वामन हरि देशपांडे, एफ्.सी.ए., चार्टर्ड अकौंटंट, मुंबई.

प्रा. स. ह. देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, अर्थशास्त्र शाखा (कृषि अर्थशास्त्र विभाग), मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. ज्ञा. मा. देशपांडे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, रसायनशास्त्र विभाग, एल्फिन्स्टन महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. गि. द. देशिंगकर, बी.ए. (ऑ.) (लंडन); एम्.ए. (येल), प्राध्यापक, चिनी इतिहास, भाषा व वाङ्मय; सल्लागार संपादक, चायनीज रिपोर्ट, नवी दिल्ली.

श्री. व. शां. देसाई, बी.ए. (ऑ.); एल्एल्.बी., अधिवक्ता, पुणे.

डॉ. सं. कृ. दोरगे, एम्.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी., सहयोगी अधिष्ठाता, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

डॉ. र. रा. दोशी, एम्.ए.; पीएच्.डी., उपप्राचार्य व प्रमुख, अर्थशास्त्र विभाग, देवचंद महाविद्यालय, अर्जुननगर (जि. कोल्हापूर); अशोकनगर-निपाणी (जि. बेळगाव).

श्री. भा. वि. धारप, बी.ई., चित्रपट तंत्रज्ञ, वितरक, निर्माते; चित्रपटविषयक अभ्यासक, लेखक; मालक, अलका टॉकीज, पुणे.

प्रा. य. ज. धारूरकर, एम्.ए. (इतिहास); एम्.ए. (राज्यशास्त्र); एम्.एड्.; एल्एल्.बी.; डी.पी.एड्., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

श्री. ए. रा. धोंगडे, बी.ए.; बी.कॉम्. (लंडन), सेवानिवृत्त शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. सय्यद नईमुद्दीन, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राचार्य, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

श्री. व. वि. नगरकर, एम्.ए.; आय्.पी.एस्., डेप्युटी डायरेक्टर, इंटेलिजन्स ब्युरो, मिनिस्ट्री ऑफ होम अफेअर्स, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

डॉ. भो. सुं. नवलकर, एम्.एससी.; पीएच्.डी.; एफ्.बी.एस्.; रा. भा. प्रवीण, सेवानिवृत्त प्राध्यापक, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई; सेवानिवृत्त संशोधक शास्त्रज्ञ, इंडियन कौन्सिल ऑफ अग्रिकल्चरल रिसर्च, नवी दिल्ली; मुंबई.

श्री. अ. ग. नाईक, फोरमन, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, अहमदनगर; पुणे.

श्री. बापूराव नाईक, बी.ए. (ऑ.); डिप्लोमा इन ग्राफिक आर्ट्स (लंडन); एफ्.आर्.एस्.ए. (लंडन), सभासद, इंडियन स्टॅण्डर्ड्स इन्स्टिट्यूशन, नवी दिल्ली; माजी नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक मंडळ, मुंबई.

डॉ. म. कृ. नाईक, एम्.ए.; पीएच्.डी.; ए.एम्. (पेनसिल्व्हेनिया), प्राध्यापक व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, कर्नाटक विद्यापीठ, धारवाड.

प्रा. ज. त्र्यं. नानकर, एम्.एससी. (कृषि), कृषिविद्यावेत्ता, राष्ट्रीय प्रात्यक्षिक योजना, फळ संशोधन केंद्र, औरंगाबाद.

प्रा. रा. भा. नामदास, एम्.व्ही.एससी. (मुंबई), प्रमुख, पशुवैद्यकीय अधिकारी, पशुशुश्रूषा निकेतन, सोलापूर.

डॉ. एस्. के. नायर, एम्.ए.; बी.ओ.एल्.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, मद्रास विद्यापीठ, मद्रास.

डॉ. रँगलर जयंत वि. नारळीकर, बी.एससी. (बनारस); एम्.ए.; पीएच्.डी.; डी.एससी. (केंब्रिज), प्राध्यापक, खगोलीय भौतिकी विभाग, टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ फंडामेंटल रिसर्च, मुंबई.

श्री. य. रा. नेने, एम्.एससी., अधिकारी, भारतीय हवामान खाते; सदस्य ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

श्री. बाळ ज. पंडित, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., साहित्य विशारद, क्रीडासमीक्षक व लेखक, पुणे.

प्रा. मा. वा. पटवर्धन, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, संस्कृत व प्राकृत भाषा -साहित्य विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

सौ. शुभदा अ. पटवर्धन, एम्.एस्.ए.एम्. (गुजरात आयुर्वेद विद्यापीठ), खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, मुंबई.

डॉ. यू. म. पठाण, एम्.ए.; बी.टी.; पीएच्.डी. (मराठी); पीएच्.डी. (हिंदी); साहित्यविशारद; राष्ट्रभाषा कोविद, प्रमुख, मराठी विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

प्रा. कमलाकर परचुरे, एम्.ए., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. प्र. ना. परांजपे, एम्.ए., प्राध्यापक, रामनारायण रूईया महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. य. रा. परांजपे, एम्.एससी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

डॉ. स. य. परांजपे, एम्.एससी.; पीएच्.डी.; एफ्.ए.झेड्.; डी.ए.एस्.एफ्. (मुंबई), प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग व प्रमुख, जीवशास्त्र विभाग, मॉडर्न कॉलेज, पुणे व खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, पुणे.

प्रा. शं. आ. परांडेकर, एम्.एससी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, जनता महाविद्यालय (देवचंद कॉलेज), अर्जुननगर; सेवानिवृत्त प्राध्यापक, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

प्रा. सौ. सिंधु अ. पराडकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, गव्हर्मेन्ट इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, नागपूर.

डॉ. म. प. पांडे, पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, रशियन विभाग, सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश अँड फॉरिन लँग्वेजिस, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

श्री. गो. वि. पाटणकर, निवृत्त मेजर, पुणे.

प्रा. भा. वि. पाटणकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भैतिकी, मुंबई.

प्रा. मा. वि. पाटणकर, एम्.ई. (सिव्हिल); ए.एम्.आय्.ई., प्राध्यापक, स्थापत्य अभियांत्रिकी विभाग, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. अ. व्यं. पाटील, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ राहुरी (अहमदनगर).

श्री. एस्. बी. पाटील, बी.ए. (ऑ.); बी.टी., विद्यासचिव, पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ, पुणे.

श्री. प. शं. पाटील, संचालक, श्रेणी क्र. १, अंगुली मुद्रा केंद्र, गुन्हा अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रा. भ. दे. पाटील, एम्.ए.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

डॉ. शा. दा. पाटील, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. ह. चिं. पाटील, बी.एजी., सेवानिवृत्त अधीक्षक, शेतकी शाळा (मांजरी) व निरीक्षक, शेतकी शाळा, मुंबई राज्य; पुणे.

प्रा. अ. नी. पाठक, एम्.ए., प्राध्यापक व प्रमुख, भुगोल विभाग, आर्ट्स व कॉमर्स कॉलेज, धुळे.

कै. श्री. व्यं. पुणतांबेकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्रमुख, फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्यूट, मायनॉर फॉरेस्ट प्रॉडक्ट्स विभाग, डेहराडून; संचालक, लॅक रिसर्च इन्स्टिट्यूट, रांची.

प्रा. वा. ल. पुरोहित, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. चं. तु. पेंडारकर, बी.एस्.सी.; बी.ई. (मेकॅनिकल व इलेक्ट्रिकल); एम्.ई. (इलेक्ट्रिकल), प्राध्यापक, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, औरंगाबाद.

श्री. द. वि. पेंडसे, एल्.एम्.ई., सेवानिवृत्त अभियंता, पुणे.

श्री. प्रकाश पेठे, जी.डी.आर्च; ए.आय्.आय्.ए., वास्तुशिल्पज्ञ, बडोदा.

डॉ. म. प. पेठे, एम्.ए.; पीएच्.डी.; डिप्लिब. (मुंबई), उपप्रमुख, जयकर ग्रंथालय, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. रा. ना. पोखरकर, एम्.एस्.सी. (कृषि); रा. भा. प्रवीण, प्राध्यापक, कीटकविज्ञान विभाग, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

प्रा. चं. रा. पोतनीस, एम्.ए., उपप्राचार्य व प्राध्यापक, मुळजी जेठा महाविद्यालय, जळगाव.

कै. ना. ह. फडके, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. भालचंद्र फडके, एम्.ए.; बी.टी.; पीएच्.डी., अधिव्याख्याता, मराठी विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. ना. अ. फडणीस, एम्.एस्.सी. (कृषि), प्राध्यापक व प्रमुख, उद्यानविज्ञान विभाग, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

प्रा. वि. दा. फरांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

प्रा. र. कृ. फरांदे, एम्.एस्.सी. (गणित), माजी प्राध्यापक, कृषि महाविद्यालय, कोल्हापूर; वाई.

श्री. द. बा. बर्वे, बी.एजी., शेती व बागायत सल्लागार, पुणे.

डॉ. चंद्रकांत बांदिवडेकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, हिंदी विभाग, एस्.आय्.ई.एस्. कॉलेज, मुंबई.

डॉ. गं. वि. बापट, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, इंग्रजी विभाग, नौरसजी वाडिया कॉलेज, पुणे.

डॉ. पु. वि. बापट, एम्.ए.; ए.एम्.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पुणे व दिल्ली विद्यापीठ; पुणे.

डॉ. श्री. ह. बापट, जी.बी.व्ही.सी. (मुंबई), सेवानिवृत्त पशुसंवर्धन उपसंचालक, पुणे.

डॉ. सरोजिनी बाबर, एम्.ए.; पीएच्.डी., संपादिका, समाजशिक्षणमाला; अध्यक्षा, महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती, पुणे.

डॉ. वा. द. बेंद्रे, एम्.ए.; बी.एड्.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, कन्नड विभाग, किटेल कॉलेज, धारवाड.

प्रा. श्री. ना. बेहेरे, प्राध्यापक, लक्ष्मीनारायण इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, नागपूर.

डॉ. श्री. व्यं. बोकील, एम्.ए.; ए.एम्.; पीएच्.डी. (रॉचेस्टर), प्राचार्य, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. वि. वि. बोरकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, अर्थशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

श्री. सु. व. बोरटे, बी.ए. (ऑ.), वाई.

श्री. गुलाबदास ब्रोकर, बी.ए., लेखक, मुंबई.

डॉ. गो. के. भट, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, एल्फिन्स्टन महाविद्यालय, मुंबई.

कु. नलिनी भट, एम्.एस्.सी., माजी संपादन साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई; पुणे.

श्री. रामदास भटकळ, एम्.ए.; एल्एल्.बी., व्यवस्थापकीय संचालक, पॉप्युलर प्रकाशन प्रा. लि., मुंबई.

प्रा. अ. के. भागवत, एम्.ए., प्राचार्य, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

श्रीमती दुर्गा भागवत, एम्.ए., लेखिका, मुंबई.

प्रा. भा. वि. भागवत, एफ्.सी.आय्.; ए.सी.आर्.ए., लॅडस्केप आर्किटेक्ट व उद्यानविद्या सल्लागार, पुणे.

श्री. मु. कृ. भागवत, बी.ए., शिक्षक, गव्हर्नमेंट टॅनिंग इन्स्टिट्यूट, खेरवाडी (मुंबई); माजी सदस्य, एक्झिक्युटिव्ह कौन्सिल, सेंट्रल लेदर रिसर्च इन्स्टिट्यूट, मद्रास; सदस्य, इंटरनॅशनल सोसायटी ऑफ लेदर ट्रेड्स केमिस्ट्स (लंडन); मुंबई.

डॉ. य. त्र्यं. भालेराव, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, वाई.

प्रा. अ. श्री. भावे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. श्री. द. भावे, बी.ए.; एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग व उपप्राचार्य, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

कै. ब. वा. भिडे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, स.प.महाविद्यालय, पुणे.

श्री. शं. गो. भिडे, यंत्रोपकरण तंत्रज्ञ, ठाणे.

डॉ. सुभाष भेण्डे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, अर्थशास्त्र विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. उत्तम भोईटे, एम्.ए., प्राध्यापक, समाजशास्त्र विभाग, श्री शिवाजी महाविद्यालय, परभणी.

प्रा. रा. जि. भोसले, कृषिविद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, अकोला.

डॉ. न. गं. मगर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, जीवरसायनशास्त्र विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई.

श्री. स. चिं. मराठे, बी.ई., सदस्य, ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

प्रा. श्री. द. महाजन, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, गोपाल कृष्ण गोखले महाविद्यालय, कोल्हापूर.

डॉ. म. श्री. माटे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक, प्राचीन भारतीय इतिहास व संस्कृति, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. स. गं. मालशे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.

डॉ. वा. वि. मिराशी, एम्.ए.; डी.लीट्. (मुंबई); सन्मान्य डी.लिट्. (सागर व नागपूर), सेवानिवृत्त प्राचार्य व प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती; भूतपूर्व सन्मान्य संचालक, पदव्युत्तर विभाग (मानव्यशाखा); सन्मान्य प्राध्यापक, प्राचीन भारतीय इतिहास आणि संस्कृति, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

डॉ. नरेंद्र मिश्र, एम्.ए. (विश्वभारती); पीएच्.डी., प्राध्यापक (ओडिसा), विश्वभारती, शांतिनिकेतन (प. बंगाल).

डॉ. शां. ब. मुजुमदार, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. रामचंद्र मुटाटकर, एम्.ए., प्रपाठक, समाजशास्त्र व मानवशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. रा. ब. मुरकुटे, एम्.ए., प्राचार्य, सी. पी. अँड बेरार महाविद्यालय, नागपूर.

डॉ. कुमुद मेहता, एम्.ए.; पीएच्.डी.; डिप्लिब्., माजी प्राध्यापिका, इंग्रजी विभाग, पाटकर कॉलेज, मुंबई; अधिकारी, नॅशनल सेंटर फॉर द परफॉर्मिंग आर्ट्स, मुंबई.

डॉ. म. अ. मेहेंदळे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

श्री. वि. वि. मोडक, (परकीय भाषा प्रमाणपत्र), सभासद, प्रशासक मंडळ, ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

श्री. सोराब मोदी, प्रसिद्धी अधिकारी, एअर इंडिया, मुंबई.

डॉ. रा. शा. मोरखंडीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, राज्यशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

डॉ. एफ. जे. बिलेस्कॉव्ह यानसेन, पीएच्.डी., प्राध्यापक, कोपनहेगन विद्यापीठ, डेन्मार्क.

श्री. ह. व्यं. यार्दी, बी.एजी.; बी.टी., सेवानिवृत्त शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.

डॉ. मुदांबी राजगोपाल, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., अन्नतंत्रशास्त्रज्ञ, गोंबे (नायजेरिया).

प्रा. मंगेश विठ्ठल राजाध्यक्ष, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, शासकीय महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. वि. य. राजोपाध्ये, इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, खरगपूर.

प्रा. अशोक रानडे, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; डिप्लोमा इन रशियन लॅंग्वेज; संगीत विशारद, संचालक, मुंबई विद्यापीठ संगीत केंद्र, मुंबई.

डॉ. द. र. रानडे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी.; एफ्.ई.एस्.आय्., प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. म. अ. रानडे, एल्.सी.पी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, मुंबई.

डॉ. बा. रं. रायरीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संचालक, मुंबई कामगार संस्था, मुंबई.

डॉ. व. दी. राव, एम्.ए.; पीएच्.डी., माजी प्रपाठक व प्रमुख, इतिहास विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

श्री. स. के. रुईकर, एम्.एस्.सी. (कृषि), गहू गेरवा कवकशास्त्रज्ञ, गहू गेरवा संशोधन केंद्र, महाबळेश्वर.

डॉ. दी. वा. रेगे, बी.एस्.सी. (ऑ.); बी.एस्.सी. (टेक्.); पीएच्.डी. (टेक्.), प्राध्यापक, फूड टेक्नॉलॉजी डिव्हिजन, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. मे. पुं. रेगे, एम्.ए., प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

श्री. शां. शं. रेगे, बी.ए. (ऑ.); डिप्लिब्., ग्रंथपाल, सिद्धार्थ कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड सायन्स, मुंबई; सदस्य, स्टेट लायब्ररी कौन्सिल; मुंबई.

कै. अ. ह. लिमये, एम्.ए.; बी.टी.; पीएच्.डी., संचालक, व्हीनस बुक स्टॉल, पुणे.

कै. दि. ह. लिमये, एम्.ए., पुणे.

प्रा. श्री. के. लिमये, प्राध्यापक, विद्युत् अभियांत्रिकी, पुणे.

डॉ. रा. द. लेले, मेडिकल कॉलेज, नागपूर.

प्रा. सुरेंद्र वडगावकर, एम्.ए., नृत्य-कलावंत; नृत्यशिक्षक, किंकिणी वृंद, पुणे व मुंबई; प्राध्यापक, जर्मन विभाग, रूपारेल कॉलेज, मुंबई.

श्री. आनंद वर्टी, बी.ए.; एम्.कॉम्., प्रसिद्धी व जनसंपर्काधिकारी, एच्.टी.सी. डीझेल इंजिन्स, मुंबई.

डॉ. दि. मु. वाघ, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, भूगोल विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

श्री. बापू वाटवे, संपादक, कथालक्ष्मी; अनुबोधपट दिग्दर्शक, पुणे.

प्रा. श. स. वाड, एम्.एस्सी., प्राध्यापक, गणित विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

श्री. ज. शि. वैद्य, बी.ई. (ऑ.), उपव्यवस्थापक, प्लॅट सर्व्हिसेस, सेंट्रल जीप प्लॅट, महिंद्र आणि महिंद्र लि., मुंबई.

डॉ. प. ल. वैद्य, एम्.ए.; डी.लिट्., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, बनारस हिंदु विद्यापीठ, बनारस; मुख्य संपादक, महाभारत, भांडारकर प्राच्यविद्या संशोधन मंदिर, पुणे.

प्रा. प्र. भ. वैद्य, एम्.एस्सी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, आर्. वाय्. के. सायन्स कॉलेज, नासिक.

सौ. प्रमिला वैद्य, लेखिका, मुंबई.

श्री. मो. झा. शहाणे, बी.ए. (ऑ.); विशेष अध्ययन, टोराँटो विद्यापीठ, टोराँटो, कॅनडा; निवृत्त संपर्काधिकारी, परराष्ट्र संबंध मंत्रालय, भारत सरकार; माजी संचालक, वृत्तपत्रविद्या विभाग, पुणे विद्यापीठ; सदस्य, महाराष्ट्र राज्य भाषा सल्लागार मंडळ, पुणे.

श्री. शा. वि. शहाणे, एम्.ए.; एस्.टी.सी.; राष्ट्रभाषा कोविद, सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, पुणे.

श्री. र. रू. शाह, एम्.ए.; एल्एल्.बी., माजी सहसंपादक, मराठी विश्वकोश, वाई; पुणे.

श्री. मा. कृ. शिंदे, जे.पी., माजी कॅप्टन, माहितीपट निर्माता, दिग्दर्शक, निवेदन लेखक, निवेदक आणि माजी पत्रकार, मुंबई.

डॉ. शा. ना. शिरोडकर, एम्.बी.बी.एस्.; बी.एस्सी.; एम्.एस्सी. (मेडिकल), प्राध्यापक, शरीरक्रियाविज्ञान, बी. जे. मेडिकल कॉलेज, पुणे.

प्रा. सु. स. शिरोडकर, एम्.एस्सी., प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग, श्रीवारणा महाविद्यालय, वारणानगर.

प्रा. बा. ग. शेजवलकर, एम्.एस्सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, रूपारेल कॉलेज, मुंबई.

श्री. ना. स. लोखंडे, बी.ए.; एल्एल्.बी., सेवानिवृत्त डिस्ट्रिक्ट आणि सेशनस जज; माजी अधिव्याख्याता, विधि महाविद्यालय, बेळगाव; मुंबई.

श्री. का. श्री. श्रीनिवासाचार्य, एस्.एस्.एल्.सी.; राष्ट्रभाषा विशारद; तमिळ व संस्कृत विद्वान, साहाय्यक संपादक, कलेमहळ, मद्रास.

डॉ. जान्हवी संत-यादव, एम्.ए.; पीएच्.डी., अध्यक्षा, मराठी तज्ञ विभाग, नॅशनल लायब्ररी, कलकत्ता.

प्रा. बाबुराव सडवेलकर, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); आर्ट एज्युकेशन (अमेरिका), व्यावसायिक चित्रकार; भूतपूर्व प्राध्यापक, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई; कला संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

श्री. दि. बा. सणस, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.

श्री. मा. ता. सपकाळ, बी.एस्.सी. (ऑ.), कॅजळ (वाई).

प्रा. दि. द. समर्थ, बी.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

कै. भि. भु. सरदेशपांडे, संचालक, कॉर्न प्रॉडक्ट्स प्रा. लि., मुंबई.

डॉ. मनोहरराय सरदेशपांडे, एम्.ए. (मुंबई); डी.लिट्. (पॅरिस), प्राध्यापक, श्रीमती पार्वतीबाई चौगुले महाविद्यालय, मडगाव (गोवा राज्य).

डॉ. सत्येंद्रनाथ सर्मा, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, आधुनिक भारतीय भाषा विभाग, गौहाती विद्यापीठ, गौहाती (आसाम).

डॉ. द. चि. सलगर, एम्.बी.बी.एस्.; एम्.डी., प्राध्यापक, शरीरक्रियाविज्ञान, मिरज मेडिकल कॉलेज, मिरज.

प्रा. कृ. र. सहस्रबुद्धे, एम्.एस्.सी. (कृषि); एम्.एस्. (कॅनझस), डीन, कृषि विद्याशाखा, पंजाबराव कृषि विद्यापीठ, अकोला.

श्री. व. गो. सहस्रबुद्धे, एम्.ए., संचालक, पाठ्यविषय आणि संशोधन प्रशासकीय अधिकारी महाविद्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

श्री. दिनकर साक्रीकर, बी.ए., वृत्तपत्रकार व लेखक, मुंबई.

श्री. त्र्यं. रा. साठे, एम्.एस्.सी.; ए.आय्.आय्.एस्.सी., औद्योगिक सल्लागार, मुंबई.

सौ. प्रमिला साळवी, एम्.ए., समाजसेविका, सोनई (अहमदनगर जिल्हा).

कै. ए. पी. सुब्रह्मण्यम्, अधिकारी, जिऑलॉजिकल सर्व्हे ऑफ इंडिया, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

श्री. पन्नालाल सुराणा, बी.ए. (ऑ.); एल्.एल्.बी., वकील व राजकीय कार्यकर्ते, बार्शी.

डॉ. सुकुमार सेन, एम्.ए.; पीएच्.डी.; एफ्.ए.एस्., अध्यक्ष, पश्चिम बंगाल शासकीय परिभाषा संसद; प्राध्यापक, भाषाशास्त्र, कलकत्ता विद्यापीठ, कलकत्ता.

प्रा. वि. मो. सोलापूरकर, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); ए.एम्., प्राध्यापक, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

प्रा. प्र. वि. सोवनी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, भूविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

कै. श्री. प. सोहोनी, एम्.ए., प्राध्यापक, हं. प्रा. ठा. कॉलेज, नासिक.

डॉ. बा. वि. हतवळणे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, जीवरसायनशास्त्र विभाग, मेडिकल कॉलेज, औरंगाबाद.

प्रा. ल. ब. हरोलीकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, नौरोसजी वाडिया कॉलेज, पुणे.

प्रा. सौ. कमला श्री. हर्डीकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका व प्रमुख, जीवविज्ञान विभाग, देवचंद कॉलेज, अर्जुननगर (कोल्हापूर).

प्रा. म. द. हातकणंगलेकर, एम्.ए., प्राचार्य व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

श्री. कृ. शं. हिंगवे, एम्.ए.; डिप्लिब्., ग्रंथपाल, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. पोपटी रा. हिरानंदाणी, प्राध्यापिका, सिंधी विभाग, के. सी. कॉलेज, मुंबई.

डॉ. सेन्-इचि हिसामात्सु, डायरेक्टर, इंटरनॅशनल सोसायटी फॉर एज्युकेशनल इन्फर्मेशन, टोकियो.

प्रा. म. द. हेगिष्ठे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, जीवरसायनशास्त्र विभाग, ग्रॅंट मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

श्रीमती ह्वांग ई शू, चिनी लेखिका, नवी दिल्ली.

प्रा. ब. ग. क्षीरसागर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

प्रा. वि. ग. क्षीरसागर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

डॉ. वि. रा. ज्ञानसागर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. (नागपूर); पीएच्.डी. (विस्कॉन्सिन), प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

कला विभागातील अभ्यागत संपादक

- श्री. सु. पि. अष्टपुत्रे, बी.ए.; ए.एम्.; जी.डी. आर्ट (ड्रॉईंग आणि पेंटिंग); राष्ट्रभाषा पंडित; टी.डी.; एस्.टी.सी.; सी.टी.सी., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.
- श्री. शं. ल. करवंदे, जी.डी. आर्ट, छायाचित्रकार, पुणे.
- श्री. र. द. कुलकर्णी, सेवानिवृत्त असिस्टंट मॅनेजर, फूड कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया; सोलापूर.
- श्री. ग. वि. खरे, चित्रकार, पुणे.
- श्री. व. कृ. गोंधळेकर, आर्ट डायरेक्टर फिल्मस अँड ड्रामा; कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. सि. द. जमदाडे, मेकॅनिकल ड्राफ्टस्मन, वाई.
- श्री. चं. भा. जोशी, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), पुणे.
- श्री. श्री. के. टिळक, छायाचित्रकार, पुणे.
- श्री. जि. भि. दीक्षित, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), पुणे.
- श्री. ध. गे. ननावरे, मेकॅनिकल ड्राफ्टस्मन, पाडळी (ता. खंडाळा, जि. सातारा).
- श्री. भा. मो. पानसे, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग आणि कमर्शियल); डी.टी.सी., सेवानिवृत्त कमर्शियल आर्टिस्ट, कॉलेज ऑफ मिलिटरी इंजिनियरिंग, पुणे.
- श्री. पां. द. पारसनीस, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. श. ना. फणसळकर, कमर्शियल आर्टिस्ट, सातारा.
- श्री. ज्ञा. रा. फरांदे, मेकॅनिकल ड्राफ्टस्मन, वाई.
- श्री. अ. श्री. बापट, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), पुणे.
- श्री. वि. म. बारट्से, सेवानिवृत्त ज्युनिअर असिस्टंट मॅनेजर, गव्हर्नमेंट फोटोझिको ग्राफिक प्रेस, पुणे.
- श्री. मो. रा. बोडस, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. स. द. महामुनी, पी.टी.सी., प्राथमिक शिक्षक, वाई.
- श्री. वा. ना. मुळे, बी.ए.; बी.एड., माध्यमिक शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.
- श्री. ना. ध. राऊत, ए.एम्., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, कन्याशाळा, वाई.
- श्री. मा. अ. विद्वांस, ट्रेसर, धोम धरण प्रकल्प, वाई.

श्री. नाथ वैराळ, कमर्शियल आर्टिस्ट, अहमदनगर,

श्री. व. वि. सकुंडे, चित्रकार, वाई.

श्री. अ. ना. साठे, चित्रकार, वाई.

श्री. शि. तु. सुतार, ए.एम्., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, श्री शिवाजी विद्यालय, सुस्वर.

ऋणनिर्देश

मराठी विश्वकोशाला अनेक संस्थांनी व व्यक्तींनी अनेक प्रकारे साहाय्य केले. विशेषतः छायाचित्रे, रंगीत पारदर्शिका, नकाशे, वैज्ञानिक आणि तांत्रिक विषयांच्या आकृत्या इ. पुरवून किंवा त्यांचा वापर करण्यास अनुमती देऊन त्यांनी विश्वकोशास महत्वाची मदत केली. त्यांचा कृतज्ञतापूर्वक निर्देश पुढे करित आहोत :

अँथ्रॉपॉलॉजिकल सर्व्हे ऑफ इंडिया, गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया, कलकत्ता.
ऑननरी सेक्रेटरी, द तंजोर महाराजा सरफोजी सरस्वती महाल लायब्ररी, तंजावर.
इंटरनॅशनल सोसायटी फॉर एज्युकेशनल इन्फर्मेसन, टोकियो, जपान.
इन्स्टिट्यूट ऑफ व्हेटर्नरी बायॉलॉजिकल प्रॉडक्ट्स, पुणे.
उल्का फिल्म डिस्ट्रिब्यूटर्स, पुणे.
ओबेरॉय शेरेटन, मुंबई.
ओरिसा राज्य सरकार, भुवनेश्वर.
कामदार प्रायव्हेट लि., मुंबई.
कुलसचिव, गोखले राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र संस्था, पुणे.
कैवल्यधाम आश्रम, लोणावळा.
क्युरेटर, नॅशनल फिल्म अर्काइव्ह, पुणे.
ग्रामोफोन कंपनी ऑफ इंडिया लि., कलकत्ता.
ग्रीस राजदूतावास, नवी दिल्ली.
घाना राजदूतावास, नवी दिल्ली.
चेकोस्लोव्हाकिया राजदूतावास, नवी दिल्ली.
जनरल मॅनेजर, चित्तरंजन लोकोमोटिव्ह वर्क्स, चित्तरंजन.
जनरल मॅनेजर, मांजरी स्टड फार्म, मांजरी.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, कुलाबा जिल्हा, कुलाबा.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, चंद्रपूर जिल्हा, चंद्रपूर.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, रत्नागिरी जिल्हा, रत्नागिरी.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, सातारा जिल्हा, सातारा.
ट्वेंटिएथ सेंचरी-फॉक्स, हॉलिवुड.
डायरेक्टर ऑफ इन्फर्मेसन, अँड टुरिस्ट डिपार्टमेंट, गोवा.
डायरेक्टर ऑफ इन्फर्मेसन अँड पब्लिसिटी, कर्नाटक राज्य, बंगलोर.
डायरेक्टर ऑफ इन्फर्मेसन, गव्हर्नमेंट ऑफ गुजरात, अहमदाबाद.
डायरेक्टर, ऑल इंडिया हँडिक्रॅफ्ट्स बोर्ड, बंगलोर.
डायरेक्टर, इन्फर्मेसन अँड पब्लिकेशन, सी. एस्. आय्. आर्., नवी दिल्ली.
डायरेक्टर, खादी अँड व्हिलेज इंडस्ट्रीज, मुंबई.
डायरेक्टर, खुदाबक्ष ओ. पी. लायब्ररी, पाटणा.
डायरेक्टर जनरल ऑफ इन्फर्मेसन अँड पब्लिसिटी, गव्हर्नमेंट ऑफ महाराष्ट्र, मुंबई.
डायरेक्टर, प्रेस इन्फर्मेसन ब्युरो, गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया, नवी दिल्ली.
डायरेक्टर, सेंट्रल लेदर रिसर्च इन्स्टिट्यूट, मद्रास.
तमिळनाडू राज्य सरकार, चिदंबरम्.
ताज इंटरकॉन्टिनेंटल, मुंबई.

‘द टाइम्स ऑफ इंडिया’ कार्यालय, मुंबई.
दैनिक ‘सकाळ’ कार्यालय, पुणे.
नॅशनल रेयॉन कॉर्पोरेशन, मुंबई.

ऋणनिर्देश

मराठी विश्वकोश : ५

निदेशक, जनसंपर्क निदेशालय, राजस्थान सरकार, जयपूर.
पब्लिक रिलेशन्स डिव्हिजन, टाटा सर्व्हिसेस लि., मुंबई.
प्रादेशिक प्रसिद्धी अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, औरंगाबाद.
फिल्म प्रभाग सूचना व प्रसारण मंत्रालय, केंद्र सरकार, मुंबई.
ब्रिटिश डेप्युटी हायकमिशनर, मुंबई.
भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.
मे. टेंपल मुव्हीज, पुणे.
मॉंट विल्सन अँड पॅलोमार ऑब्झर्वेटरी, कॅलिफोर्निया.
युनायटेड स्टेट्स इन्फर्मेेशन सर्व्हिस, मुंबई.
युनियन ऑफ सोव्हिएट सोशॅलिस्ट रिपब्लिक राजदूतावास, नवी दिल्ली.
राजकमल कलामंदिर, मुंबई.
रोझ सोसायटी ऑफ पूना, पुणे.
विश्व हिंदू परिषद, नवी दिल्ली.
संगीत महाभारती, मुंबई.
संचालक, अरविंद आश्रम, पाँडिचेरी.
संचालक, गहननिर्माण मंडळ, मुंबई.
संचालक, समाजकल्याण खाते, महाराष्ट्र राज्य.
सदिच्छा चित्र, पुणे.
समर्थ सेवा मंडळ, रिस्टोरेशन ऑफ राममंदिर, चाफळ.
सर्व्हिसेस ऑफ इंडिया सोसायटी, पुणे.
सूचना तथा प्रकाशन संचालनालय, मध्य प्रदेश, भोपाळ.
सेक्रेटरी, एशियाटिक सोसायटी, मुंबई.
स्पेशल ऑफिसर, गुरूद्वारा सचखंड, नांदेड.
हाफकिन इन्स्टिट्यूट फॉर ट्रेनिंग अँड रिसर्च अँड टेस्टिंग, मुंबई.
हायकमिशन फॉर कॅनडा, नवी दिल्ली.
हेल ऑब्झर्वेटरीज, कॅलिफोर्निया.

मराठी विश्वकोशात वापरलेल्या संक्षेपांची यादी
मराठी संक्षेप

अक्र.	अणुक्रमांक	चौ. किमी.	चौरस किलोमीटर
अनु.	अनुवाद / अनुवादक	चौ. सेंमी.	चौरस सेंटिमीटर
अश.	अश्वशक्ती	ज.	जन्म
अँपि.	अँपिअर	द.	दक्षिण
आ.	आकृती	प.	पश्चिम
आं.ए.	आंतरराष्ट्रीय एकक	पू.	पूर्व
आवृ.	आवृत्ती	बं.	बंगाली
इ.	इत्यादी	म.	मराठी
इं.	इंग्रजी	म. भा.	मराठी भाषांतर
इं. भा.	इंग्रजी भाषांतर	म. शी.	मराठी शीर्षकार्थ
इं. शी.	इंग्रजी शीर्षकार्थ	मायअँपि.	मायक्रोअँपिअर
इ. स.	इसवी सन	मि.	मिनिट
इ. स. पू.	इसवी सन पूर्व	मिअँपि.	मिलिअँपिअर
उ.	उत्तर	मिग्रॅ.	मिलिग्रॅम
उ. अश.	उपयुक्त अश्वशक्ती	मिमी.	मिलिमीटर
उदा.	उदाहरणार्थ	मिलि.	मिलिलिटर
क.	कन्नड	मी.	मीटर
कॅ.	कॅलरी	मृ.	मृत्यू
कॅमू.	कॅलरीमूल्य	मेवॉ.	मेगॅवॉट
कार.	कारकीर्द	म्युग्रॅ.	म्युग्रॅम
किकॅ.	किलोकॅलरी	रा. सं.	रासायनिक संघटन
किग्रॅ.	किलोग्रॅम	लॅ.	लॅटिन
किमी.	किलोमीटर	लि.	लिटर
किमी. ^२	चौरस किलोमीटर	वा. दा.	वातावरणीय दाब
किवॉ.	किलोवॉट	वॉ.	वॉट
किवॉ. ता.	किलोवॉट तास	वि. उ.	विशिष्ट उष्णता
के.	केल्विन तपमान	वि. गु.	विशिष्ट गुरुत्व
क्र.	क्रमांक	व्हो.	व्होल्ट
ख्रि. पू.	ख्रिस्त पूर्व	श.	शके
गु.	गुजराती	सं.	संस्कृत
ग्रॅ.	ग्रॅम	संपा.	संपादक / संपादित
घ.मी.	घन मीटर	संव.	संवत्
घ. सेंमी.	घन सेंटिमीटर		

संक्षे.	संक्षेप	सेंमी. ^३	घन सेंटीमीटर
सु.	सुमारे	हि.	हिजरी
से.	सेकंद	हिं.	हिंदी
°से.	सेल्सिअस तपमान	हे.	हेक्टर
सेंमी.	सेंटीमीटर	हेलि.	हेक्टोलिटर
सेंमी. ^३	चौरस सेंटीमीटर		

मराठी विश्वकोशात वापरलेल्या संक्षेपांची यादी

मराठी विश्वकोश : ५

इंग्रजी संक्षेप

Comp.	Compiled / Compiler	Trans.	Translation / Translator
Ed.	Edited / Editor	Vol./ s.	Volume / s

विशेष सूचना: विवेचनाच्या प्रवाहात आलेला शब्द हा अन्यत्र आलेल्या नोंदीचा निदर्शक असेल, तर तो शब्द □ अशा चिन्हाच्या पुढे तिरपा दर्शविलेला आहे. एखाद्या नोंदीतील विशिष्ट मजकुराशी विषयदृष्ट्या निगडित अशी दुसरी नोंद निर्दिष्ट करताना कंसात [→] असे बाणचिन्ह वापरून त्यापुढे त्या नोंदीचे नाव दिले आहे.

